

TOTES LES CLAUS DEL FUNCIONAMENT INTERN

Un partit viscut intensament

Amb prop de 40.000 afiliats i més de 91 anys d'història, el Partit Nacionalista Basc —Eusko Alderdi Jeltzailea— és encara, per a la major part dels habitants d'Euskadi, senzillament «el partit». La seua implantació social, més enllà dels àmbits estrictament polítics i administratius, és un fet que cap anàlisi seriosa de la realitat social basca no pot obviar.

Fúlvia Nicolàs

La seua estructura interna, basada en la tradició i mantinguda al llarg dels anys amb una fèrria disciplina, determina per ella mateixa l'existència d'aquesta espessa xarxa que abasta, amb major o menor intensitat, tot el territori nacional basc, i que, per a molts dels afiliats, no és encara altra cosa que una gran família, identificada per la divisa «Déu i la llei vella», que establí a finals del segle passat el seu fundador, Sabino Arana.

Mentre la discreció de cara a l'exterior, pràcticament hermètica fins no fa gaire, preservava del coneixement extern els mecanismes del partit, la disciplina interna i la rigorosa observança de la tradició han permès la pervivència d'aquesta organització política, que ha aconseguit de superar, des dels seus orígens, nombroses escissions i crisis, menys esbombades que aquesta que ara l'afecta.

Un seguit de principis teòrics, desigualment interpretats i valorats en l'actualitat fins i tot dins del mateix PNB, en determinen el funcionament. Són, en síntesi, la concentració del poder en les bases, que participen en cadascuna de les decisions, el seu caràcter confederal, el refús a tota mena de personalismes i liderats, i l'observació igualitària de la disciplina interna. D'altra banda, l'estructura interna del partit reproduïx la separació dels tres poders tradicionals —executiu, legislatiu i judicial— a tots els seus nivells, i calca exactament les antigues estructures d'autogovern tradicionals basques.

La cèl·lula bàsica del PNB és l'**Organització municipal**. Cadascun dels afiliats del partit pertany, segons el seu lloc de residència, a una d'aquestes organitzacions municipals o locals, que agrupen tots els militants d'un poble o d'un barri determinat de les grans ciutats. El nombre d'afiliats

no té gran importància a l'hora de constituir una organització local: a partir de tres, xifra mínima, poden arribar fins els prop de tres mil, que té l'organització d'Abando, al centre de Bilbao, la més nombrosa del país.

Reunits en assemblea, tots els afiliats d'una organització municipal constitueixen el seu poder legislatiu:

és l'**Assemblea municipal o local**, en què tots els afiliats tenen dret i obligació de participar. L'assemblea escull cada dos anys una **Junta executiva**, que farà les funcions de poder executiu, sotmesa al mandat imperatiu de la base, amb uns càrrecs —els principals són els de president i secretari local, que no tenen, però, «vot de quali-

tat»— d'obligada assumpció per als afiliats escollits, que no poden renunciar-hi.

D'altra banda, l'assemblea escull entre els seus membres el **Tribunal local**, amb jurisdicció absoluta sobre els conflictes interns del seu àmbit i total independència de la junta directiva local. I, finalment, l'assemblea tria també els seus representants a l'òrgan de govern regional: l'assemblea regional de Biscaia, Guipúscoa, Àlaba o Navarra, segons la província en què estiga situada. També els **representants regionals** de cadascuna de les organitzacions locals estan sotmesos al mandat imperatiu de l'assemblea, que decideix en cada ocasió quina serà la seua actitud i el seu vot davant els temes que es tracten en les assemblees regionals, les candidatures a què haurà de fer costat o les peticions que haurà d'exposar. Igualment, els representants regionals estan obligats a informar i sotmetre a l'aprovació de les seues organitzacions municipals les decisions de l'assemblea regional.

Segon esglaó: organitzacions regionals

El segon esglaó, en l'estructura interna del PNB, són les **Organitzacions regionals**, que corresponen a cadascun dels territoris històrics o províncies d'Euskadi: Biscaia, Guipúscoa,

A l'esquerra, Garaikoetxea i Arzallus, en uns altres temps. A la dreta, el president Ardanza, davant l'arbre de Gernica. Baix, un «batzoki».

Àlaba i Navarra. Totes les organitzacions municipals o locals de cadascun d'aquests territoris pertanyen a una d'aquestes organitzacions regionals, si bé amb una representació diferent, segons els reglaments de cada organització regional.

A Biscaia, on hi ha 112 organitzacions locals, que agrupen un total proper als 27.000 afiliats, cada organització local de menys de 100 afiliats té un representant a l'assemblea regional, les organitzacions entre 100 i 500 afiliats en tenen dos, i les superiors als 500 afiliats en tenen tres. Es dona el cas, per tant, que tres petites organitzacions locals amb vint-i-cinc

afiliats cadascun, per exemple, tenen a l'assemblea regional de Biscaia la mateixa representació que l'organització municipal d'Abando, amb uns tres mil afiliats.

A Guipúscoa, en canvi, el sistema de representació a l'assemblea regional atorga un representant per cada cinquanta afiliats en cadascuna de les organitzacions locals, fins a un total màxim de deu. Així, doncs, un poblet amb quaranta cinc afiliats tindrà un sol representant, mentre que una organització municipal forta, amb set-cents afiliats, en tindrà deu. El total d'afiliats a Guipúscoa s'acosta als 8.900, segons fonts oficials del partit.

A Àlaba, i a causa dels estatuts que s'han atorgat no fa gaire, cada organització local o municipal té un sol representant en l'assemblea regional, independentment del nombre d'afiliats. Això determina que l'assemblea municipal de Vitòria-Gasteiz, la més nombrosa, tinga exactament la mateixa representació que qualsevol de les altres, alguna de les quals no arriba ni a la desena de persones. A Àlaba hi ha, aproximadament, 2.400 afiliats al PNB, agrupats en 34 organitzacions locals.

I a Navarra, finalment, on ara —després de les massives expulsions de l'any 1984— només hi ha uns 200 afiliats al PNB amb els papers «en regla», segons les mateixes fonts oficials, la representació funciona igual que a Àlaba: cada organització municipal —n'hi ha 22— té un sol representant a l'assemblea regional.

Els oficialistes

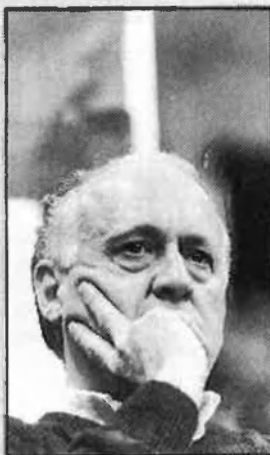
XABIER ARZALLUS, president de l'Euskadi Buru Batzar. Nascut a Azcoitia (Guipúscoa) fa cinquanta-tres anys, professor de Dret Polític a la Univesitat de Deusto. Admirat i temut per la seua intel·ligència i per la seua capacitat política, malgrat la usual afirmació que és un home «fet per governar des de l'ombra», ha estat elogiat i insultat fins al deliri, acusat de filocomunista i d'agent de la CIA, mentre es recordava, a cada pas, el seu passat jesuític. Tanmateix, és l'actual patriarca del nacionalisme basc, l'home fort del sector més dur del partit. A l'igual que del seu opositor Garaikoetxea, que, en públic, esdevé fascinant, malgrat tenir una imatge poc cuidada.

JESUS INSAUSTI, «UZTURRE». President del Biskai Buru Batzar. Nascut a Tolosa (Guipúscoa), ara fa 74 anys, trenta dels quals ha passat a l'exili, d'on tornà amb l'aurèola dels vells líders històrics. Especialista en temes sindicals.

XABIER AGUIRRE. President de l'Araba Buru Batzar i secretari-portal de l'Euskadi Buru Batzar. Fou expulsat, en els darrers dies, del partit, pel tribunal disciplinari de la seua organització municipal, la de Vitòria-Gasteiz. El Tribunal Nacional del partit donà a conèixer, diumenge passat, l'anul·lació d'aquesta expulsió, mentre decretava la suspensió de militància del president d'aquella junta municipal, Manuel Ibarrondo, del sector crític.

CARLOS CLAVERIA. President del Napar Buru Batzar. Partidari, abans de l'assemblea de diumenge passat, de dissoldre l'organització del partit a Guipúscoa i nomenar una gestora, com es féu a Navarra.

JESUS MARIA DE LEIZAOLA. «Lehendakari zaharra», és a dir, «el

De dreta a esquerra i de dalt a baix, X. Arzallus, J. Insausti, X. Aguirre, C. Claveria, J. M. de Leizaola i C. Renobales.

lehendakari vell». 90 anys. Potser el més venerat dels dirigents històrics del partit, del qual ja havia estat, en el primer govern basc de la República, conseller de Cultura i de Justícia.

JOSÉ ANTONIO ARDANZA. Lehendakari.

INAKI ANASAGASTI. Nou portaveu del PNB al Congrés dels Diputats, successor del crític Marcos Vizcaya. És fill de l'exili, nascut a Venecuela.

CARMELO RENOBALLES. Portaveu del PNB al Senat.

JOSU BERGARA. Coordinador

dels grups parlamentaris del PNB a Madrid i a Vitòria.

LUIS MARIA RETOLAZA. Conseller d'Interior del govern Basc.

JOSÉ MARIA GORORDO. President de l'ens públic de Ràdio i Televisió d'Euskadi. Home de confiança de Xabier Arzallus, amb un futur, segons es rumoreja, esplendorós.

EMILIO GUEVARA. Destacat dirigent nacionalista a Àlaba. Inspirador de la Llei de Territoris Històrics.

Els membres de cada assemblea regional, tal com passa a les locals, escullen els membres del Consell Executiu Regional, anomenat Buru Batzar. Són el Bizkai Buru Batzar, el Giputz Buru Batzar, l'Araba Buru Batzar, i el Napar Buru Batzar, igualment sotmesos al mandat imperatiu de les res-

pectives assemblees regionals, i amb total independència, cadascun d'aquests executius, per a decidir amb l'acord de les seues organitzacions sobre els afers que pertocquen al seu àmbit regional, sense interferència dels òrgans superiors. Les assemblees regionals escullen, cadascuna, els seus

Tribunals disciplinaris regionals, amb jurisdicció sobre els afers d'interès regional, superior als municipis i inferior als nacionals, i també als seus representants a l'òrgan màxim del partit: l'Assemblea Nacional.

A l'Assemblea Nacional el principi de confederabilitat en la representació

està portat al màxim: cadascuna de les quatre organitzacions regionals hi té el mateix nombre de representants, independentment de la quantitat d'afiliats. Per tant, Àlaba, Guipúscoa, Biscaia i Navarra tenen, cadascuna, 15 representants a l'Assemblea Nacional, que, afegits als cinc representants de les anomenades «juntres extraterritorials», sumen un total de 65 membres. Les «juntres extraterritorials», són les de Barcelona, Madrid, París, Lapurdi —Euskadi Nord— i Vaneçuela, cadascuna de les quals té un representant, malgrat l'escàs nombre d'afiliats. Cada representant té un vot. L'Assemblea Nacional, reunida en convocatòria ordinària o extraordinària, escull els integrants, en nombre de dotze, de la màxima executiva del partit: l'Euskadi Buru Batzar. Els seus dotze membres ostenten el poder en forma solidària, malgrat nomenar un president —ara ho és Arzallus— i un secretari que fa les funcions de portaveu —ara ho és Xabier Aguirre, que també té el càrrec de president de l'Araba Buru Batzar. El president, al marge del seu encant o del seu poder de convicció personal, no és altra cosa que un «primus inter pares» entre els dotze membres de l'EBB, sense vot de qualitat ni cap prerrogativa de poder personal.

L'Assemblea Nacional, finalment, escull també un tribunal, el **Tribunal Nacional**, amb jurisdicció sobre tots els afers d'abast nacional. És l'òrgan que decidirà ara, per exemple, sobre les sancions que es poden imposar a Carlos Garaikoetxea, denunciat per diverses assemblees municipals per haver declarat a diversos mitjans de comunicació que l'Assemblea Nacional i l'EBB no eren representatius de la totalitat dels afiliats. Les accions dels tribunals s'han d'iniciar a través d'una denúncia, que pot interposar qualsevol militant o organització.

En teoria, cap càrrec intern del partit no pot gaudir, al mateix temps, d'un càrrec públic. Es tracta d'un costum, que s'ha trencat molt escasses vegades, i sempre amb l'aprovació de l'Assemblea Nacional, que té per finalitat no perpetuar una casta de polítics professionals, com també assegurar el perfecte control per part del partit sobre els seus afiliats amb càrrecs públics. Tots ells, des del *lehendakari* fins als diputats al Parlament espanyol o al basc, estan sotmesos al control i la disciplina de l'Assemblea Nacional. Tan sols dues vegades, pel que fa als *lehendakaris* del govern

Els crítics

CARLOS GARAIKOETXEA. Ex-lehendakari, nascut a Pamplona fa 48 anys. Després d'haver estat president del NPP, i, posteriorment, del govern basc i de l'EBB al mateix temps, manté ara el seu càrrec de parlamentari basc fins a les properes eleccions. En aquest moment, és l'home de la incògnita, un dels dos en discòrdia. Navarra, terra d'origen a la qual està vinculat, a més, per llaços familiars i polítics, és la seua obsessió. Ho ha tingut tot, no se sap si tornarà a tenir res. Adorat i detestat amb igual d'entusiasme, desvetla en l'hipotètic electorat sentiments contradictoris. No podria tenir millor imatge, i la cuida acuradament. Ha estat advocat i empresari. Suscita, com Arzallus, admiracions incondicionals; però, ben al contrari que ell, té en contra l'aparell del partit.

MARKEL EIZAGUIRRE. President del GBB, sotmès al mandat imperatiu de les seues bases, crítiques majoritàriament, i per tant, enfrontat, fins el passat dissabte, a l'aparell del partit. S'ignora la seua posició en el futur.

SABIN ZUBIRI. Dirigent històric del partit en la clandestinitat, ara sancionat pels tribunals interns.

JUAN JOSÉ PUJANA. President del Parlament Basc.

MARCOS VIZCAYA. Ex-portaveu del PNB al Congrés dels Diputats. Retirat de l'activitat pública.

JOSEBA ELOSEGUI. Senador. Dirigent històric, conegut pels seus actes arrauxats, com quan es cremà davant de Franco al velòdrom d'Anoeta o quan va furar una ikurriña del Museu de l'Exèrcit a Madrid.

RAMON LABAYEN. Alcalde de Sant Sebastià.

JOSÉ ANGEL CUERDA. Alcalde de Vitòria.

LUIS ARREGUI. Últim supervivent de la direcció del PNB durant la guerra civil.

PATXI ORMAZABAL. President de les Juntres Generals d'Àlaba.

JUAN MANUEL DE EPALTAZA. Conseller d'Interior del govern Basc entre 1980 i 1982. Pertany al partit des de 1932.

C. Garaikoetxea, J. J. Pujana, J. Elosegui, Marcos Vizcaya i M. Eizaguirre.

basc —els presidents dels executius locals, regionals i nacional del partit també són anomenats *lehendakaris*, internament— s'ha vulnerat el principi de submissió a la disciplina del partit: el llegendari president Aguirre, que en fou alliberat per l'assemblea quan s'inicià la guerra civil, ja que hagué de governar en coalició, i l'ex-*lehendakari* Carlos Garaikoetxea, que ho exigí a l'assemblea —que acceptà a contracor— com a condició per a no dimitir, poc abans de les darreres eleccions autonòmiques. Garaikoetxea, a més, aconseguí durant la transició simultanejar els càrrecs de *lehendakari* provisional, en l'ens preautonòmic basc, i de president de l'EBB, amb un permís especial de l'Assemblea Nacio-

nal, motivat per l'excepcional situació política que travessava el país.

Tots els càrrecs públics, inclosos els parlamentaris de Vitòria, tenen signat un document amb la seua dimissió, que obra en poder del partit, segons fonts properes als seus òrgans executius, dimissions que en qualsevol moment podrien ser fetes públiques si el partit ho considera oportú, en el cas que veja que es podria trencar la disciplina. L'existència d'aquests documents signats, que òbviament no hem pogut comprovar, suposaria, en cas de trencament del PNB, l'automàtica exclusió dels càrrecs públics de tots aquells afiliats que secundassen el trencament i la hipotètica formació d'un nou partit. □

ARTEA, UNA TREVA INESPERADA

PNB: el diamant s'esquerda

Malgrat totes les previsions, fins i tot les dels seus militants i dirigents, el Partit Nacionalista Basc no s'ha trencat. Un acord inesperat entre «crítics» i «oficialistes», a l'Assemblea Nacional celebrada dissabte a Artea, ha suposat una moratòria en un partit, però, ja trossejat.

Fúlvia Nicolàs

Però no, no es va trencar. Quan els 65 membres de l'Assemblea Nacional eixien de l'antic convent, quasi a la llum de diumenge 20 de juliol, el Partit Nacionalista Basc continuava,

només formalment, unit. Contra el que vint-i-quatre hores abans ens pronosticava un dels homes de confiança d'Arzallus, a Artea, dissabte no va córrer la sang.

Karmele, la madura nacionalista tolosarra que havia passat el dia senecer, dempeus, esperant els resultats de

l'assemblea, podia dormir tranquil·la: la gran família segueix unida. Per quant de temps, és un misteri. El ben cert és que l'inesperat acord entre «crítics» o «oficialistes», que evità en el darrer moment la prevista escissió, fou una sorpresa, tant per als veterans militants que esperaven la catàstrofe com per als periodistes que somniaven amb una primera pàgina de les que fan història.

El resultat, a hores d'ara, ja és ben conegut: els representants guipuscoans decidiren d'acceptar la legalitat i la representativitat de l'assemblea, que el sector crític, al qual pertanyen, havia posat en dubte fins aleshores. Resolta, doncs, aquesta qüestió, que havia quedat pendent en l'assemblea de la setmana anterior, continuà la reunió. El perill de trencament immediat havia quedat conjurat.

L'Assemblea, però, se saldava amb una advertència: el que no acceptàs el pacte, comproment-se a respectar del tot els reglaments, quedaria immediatament fora del partit. I ací és quan continua el ball.

De fet, com es veia clarament els dies anteriors a la celebració de l'Assemblea Nacional, l'esquerda entre els dos sectors oposats a l'interior del PNB és massa gran per poder solucionar-se amb un acord momentani. Mentre els afiliats de Biscaia, majoritàriament però no monolítica, estan per les tesis encapçalades per l'actual òrgan suprem del PNB, les organitzacions regionals de la resta de territoris històrics es debaten enmig de fortes polèmiques internes.

A Navarra, on la major part dels

TROPICAL
LA TERRASSA DE MODA

Platja de la Malva-rosa • Tel. 371. 33 66 • VALÈNCIA

Les noves veus

Sona la música/i a l'unison es despleguen/ papallones dels llavis/tímides i fresques/ com la pluja que envolta/el paisatge del somnis.

Montse Anfruns - Carles Enguix - Joan Amèric
Josep Sanchis - Mara de l'Alar - Salvador Boix

Altres músiques

Concert de Pep Llopis amb Montse Anfruns i Joan Cerveró sobre el poema de Salvador Jàfer «La Nau dels Argonautes».

MUSSOL, CARRER DE LA NAU, 7 • VALÈNCIA